

НАУКОВО ОБГРУНТОВАНІ МЕТОДИ ПРОФІЛАКТИКИ ЗАХВОРЮВАНЬ РИБ

Інститут рибного господарства

Національна академія аграрних наук України

Лектор - док. біол. наук, професор Матвієнко Наталія Миколаївна

Семестр -- 3

Освітньо-науковий ступінь - PhD доктор філософії

Кількість кредитів ЄКТС - 5

Форма контролю - Екзамен

Аудиторні години - 50

Загальний опис дисципліни

Дисципліна забезпечує знання та компетентності з теоретичних основ та практичних аспектів щодо використання сучасних методів іхтіопатологічних досліджень у різних типах господарств та природних водоймах.

Метою дисципліни є підготовка висококваліфікованого фахівця, обізнаного з поняттям «патологія» і «норма» для здоров'я риб, збудників, клінічних ознаках, епізоотології і патології поширених захворювань риб заразної і незаразної етіології, методами діагностики, профілактики та боротьби з ними.

Завданнями дисципліни є набуття теоретичних знань і практичних навиків з метою професійної діяльності, а саме:

- розуміти теоретичні основи розвитку захворювань риб;
- володіти сучасними іхтіопатологічними методами;
- комплексно досліджувати захворювання риб, викликані збудниками з різних систематичних груп (бактерії, віруси, гриби);
- опанувати методи збору, фіксації та визначення збудників захворювань риб;
- володіти комплексом профілактичних заходів і методами боротьби зі збудниками хвороб риб;
- здійснювати технологічний контроль за станом здоров'я культивованих водних організмів;
- аналізувати результати іхтіопатологічних досліджень робити висновки;
- приймати обґрунтовані рішення щодо оптимізації іхтіопатологічної за вирощування гідробіонтів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен **знати**:

- санітарно-профілактичні заходи в ставкових і озерних господарствах;
- епізоотологію, етіологію, патогенез і діагностику основних захворювань риб;
- правила перевезення, карантинування, ветеринарного нагляду під час будівництва і проектування риборозплідників;
- основні форми ветеринарного звіту і обліку.

Вміти: створювати оригінальні наукові дослідження, якість яких може бути визнана на національному та міжнародному рівнях;

- брати участь у критичному діалозі щодо аналізу іхтіопатологічної ситуації та зацікавити результатами власних досліджень;
- критично сприймати та аналізувати чужі думки й ідеї, здійснювати критичний аналіз власних матеріалів досліджень;
- приймати обґрунтовані рішення щодо проведення лікувально-профілактичних заходів в конкретному випадку і в певних умовах;
- проводити наукові дослідження, обробляти, аналізувати, захищати та публікувати одержані результати

Теми лекцій

- Тема 1.** Становлення, розвиток, основні завдання та зміст іхтіопатології.
Тема 2. Основні поняття і визначення патологічних процесів в іхтіопатології
Тема 3. Специфічні і неспецифічні фактори імунітету і їх особливості у риб.
Тема 4. Новітні методи іхтіопатологічних досліджень
Тема 5. Короткі відомості про розвиток іхтіопатології в Україні і зарубіжних країнах
Тема 6. Інфекційні хвороби: вірусні, бактеріальні та мікозні . Загальна характеристика вірусних хвороб риб.
Тема 7. Загальна характеристика групи мікозних інфекцій риб
Тема 8. Інвазійні хвороби Загальна характеристика інвазійних хвороб у риб. Система паразит-хазяїн у риб.
Тема 9. Незаразні хвороби риб
Тема 10. Заходи профілактик хвороб риб.

Теми занять (лабораторних)

- Тема 1.** Клінічний огляд риб. Основні правила та застосування новітніх засобів.
Тема 2. Роль риби як одного з векторів у розвитку антропозоонозів
Тема 3. Сучасні методи прогнозування поширення захворювань риби. Методи епізоотологічного та патологоанатомічного дослідження
Тема 4. Лабораторні методи виявлення ознак захворювання Постановка діагнозу
Тема 5. Токсичні речовини та їх вплив на організм риби, способи диференціації токсичного впливу
Тема 6. Системи моніторингу захворювань риби. Практика застосування моніторингу на господарствах
Тема 7. Основні бактеріальні захворювання риб
Тема 8. Збудники мікозів їх роль у розвитку патології риб
Тема 9. Сучасні засоби імунопрофілактики
Тема 10. Ознайомлення з критичними точками в процесі вирощування риби. Аналіз ризиків, які є причинами розвитку захворювань

Список рекомендованої літератури

Основна література

1. Биологические препараты и химические вещества в аквакультуре / [Давыдов О.Н., Абрамов А.В., Куровская Л.Я. и др.]. – К. : Логос, 2009. – 305 с.
2. Бучацкий Л.П., Рудь Ю.П., Матвиенко Н.Н. ВИРУСНЫЕ БОЛЕЗНИ ОСЕТРОВ И ЛОСОСЕЙ. К.: ДИА, 2020. — 240 с. ISBN 978-617-7785-10-0
3. Быховская-Павловская И.Е. Паразиты рыб. Руководство по изучению / И.Е. Быховская-Павловская. – Л. : Наука, 1985. – 120 с.

4. Вовк Н.І. «Основи загальної іхтіопатології» Методичний посібник для самостійної роботи студентів рибогосподарського факультету з дисципліни «Іхтіопатологія» за напрямом підготовки 1303 – „Водні біоресурси”, спеціальність 6. 090201 – „Водні біоресурси” - Київ: Видавництво Українського фіто соціологічного центру, 2011. – 95
5. Вовк Н.І., Божик В.Й. Іхтіопатологія. Підручник. /Вовк Н.І., Божик В.Й. - Київ: «Агроосвіта». - 2014. - 308 с
6. Грициняк І.І., Сидоров Н.А., Матвиєнко Н.Н., Шульга Е.В., Сазанова Н.Н., Справочник рыбовода. Профилактика болезней рыб.- К.: Рыбка моя, 2008.-112.-С.
7. Давыдов О.Н. Болезни пресноводных рыб /О.Н. Давыдов, Ю.Д. Темниханов. – К., 2004. – 542 с.
8. Лабораторный практикум по болезням рыб / под ред. Мусселиус В.А. – М. : Легк. и пищ. пром-сть, 1983. – 296 с.
9. Наконечна М.Г. Хвороби риб з основами рибництва / Наконечна М.Г., Петренко О.Ф., Постой В.П. – К. : „Науковий світ”, 2003. – 221 с. 18.
10. Секретарюк К.В. Ветеринарна санітарія і гігієна в рибництві / Секретарюк К.В., Данко М.М., Стибель В.В. – Львів, 2002. – 177 с. 20.
11. Секретарюк К.В. Основні хвороби ставових риб / К.В. Секретарюк, В.Й. Божик, О.І. Срижак. – Львів: ВП «МП», 2001. – С. 81–84.
12. Стибель В.В. Інвазійні хвороби риб: навч. пос. / В.В. Стибель, А.В. Березовський, Ю.Ю. Довгій [та ін.]. – Житомир: Полісся, 2016. – 142 с
13. Физиология рыб. / [Дехтярьов П.А., Євтушенко М.Ю., Шерман І.М.]. – К: „Аграрна освіта, 2008. – 342 с.

Додаткова література

1. Вовк Н.І. «Основи загальної іхтіопатології» Методичний посібник для самостійної роботи студентів рибогосподарського факультету з дисципліни «Іхтіопатологія» за напрямом підготовки 1303 – „Водні біоресурси”, спеціальність 6. 090201 – „Водні біоресурси” - Київ: Видавництво Українського фіто соціологічного центру, 2011. – 95
2. Желтов Ю.А., Матвиєнко Н.Н. Корма для профилактики и лечения заболеваний Монография . Киев-2013- с.281
3. Козий М.С., Шерман І.М., Самойлюк В.В., Матвиєнко Н.Н. Общая гистология и эмбриология рыб. Учебник –Херсон, ФЛП Гринь Д.С., 2016.-484 (підручник).
4. Козий М. С. Використання новітніх гістологічних методик для діагностики гельмінтних захворювань риб // Таврійський науковий вісник. 2008. Вип. 59. С. 113—116. 38.
5. Лабораторний практикум в біології, патології та ветсанекспертизи прісноводних риб : уч. посібник. Біла Церква : Білоцерківський с/г ін-т ; Інститут рибного господарства УААН, 1994. 120 с. 39
6. Лабораторні методи досліджень у біології, тваринництві та ветеринарній медицині : довідник / ред. Влізло В. В. Львів : СПОЛОМ, 2012. 764 с.
7. Лабораторный практикум по болезням рыб. (Под редакцией В.А. Мусселиус).-М.: Легкая промышленность, 1983.- 294с.
8. Методичні вказівки щодо лабораторної діагностики вірусних хвороб риб / Буцацький Л. П. та ін. Київ : Інститут рибного господарства НААН, 2009. 15 с. 51.
9. Методичні рекомендації щодо молекулярно-біологічної діагностики вірусу інфекційного панкреатичного некротичного некрозу форелі / Матвиєнко Н. М., Рудь Ю. П., Буцацький Л. П. Київ : Інститут рибного господарства НААН, 2015. 22 с. 52.

10. Молекулярно-генетичні методи діагностики у ветеринарній медицині та біотехнології / Герілович А. П. та ін. Київ : СТ-друк, 2014. 286 с.
11. Нейш Г., Хьюз Г. Микозы рыб: Перевод с англ.-М.: Легкая и пищевая промышленность, 1984.-96с.
12. Определитель паразитов пресноводных рыб. (Под ред. О.Н. Бауера). – М.-Л.: Наука, 1984г., т. 1-432с. 1987г., т.2-428с. 1987г., т.3-583 с.
13. Секретарюк .К.В. Стибель ВВ. Данко М.М. Гігієна і санітарія в рибництві. Львів 1999 245 с
14. Секретарюк, К.В.Стрижак.О.І. Паразитологічне інспектування промислових риб, М.Універсум паблішинг 1997.
15. Секретарюк.К.В. Ветеринарна іхтіопаразитологія М.Універсум Паблішинг2004 р
16. Секретарюк.К.В. Лабораторна діагностика інвазійних хвороб риб. Л., 2003.
17. Тафійчук Р.І., Секретарюк К.В "Методичні рекомендації цитогенетична оцінка впливу гельмінтів та нематодних препаратів на організм коропа".. Львів, 2002 16с.
18. Clinical and Laboratory Manual of Fish Diseases (2016) by [Alaa Eldin Eissa](#) (Author) LAP LAMBERT Academic Publishing - 140 pp, ISBN-10 : 3659876127
19. Fish Pathology, Fourth Edition. Edited by Ronald J. Roberts.© 2012 Blackwell Publishing Ltd. Published 2012 by Blackwell Publishing Ltd
20. Fotis, G. (1993) Lectures on Fish Environmental Diseases. Aristotle University of Thessaloniki, pp. 57.
21. Rombout , J.H.W.M. , van der Tuin , S.J.L. , Yang , G. , Schopman , N. , Mroczek , A. , Hermesen , T. & Taverne - Thiele , J.J. (2008) Expression of the polymeric immunoglobulin receptor (pIgR) in mucosal tissues of common carp (Cyprinus carpio L.) . Fish & Shellfish Immunol. , 24 , 620 – 8
22. Schaperclaus, W. (1991) Fish Diseases. Oxonian Press Pvt. Ltd: New Delhi, pp. 943–947.